

vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 22. lokakuuta 2018

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 10 63. vuosikerta

Maisemat muuttuvat

Sortanlahden satamaan nousee kylpylähotelli ja taaemmaksi mökkikylä. Kuva Lea Jokinen. SIVU 11

Salitsanrannan kaupan varastotuotteet vuonna 1907

Tobias Vuohelainen 1836-1907

Tobias Vuohelainen oli Pyhäjärven mahtavin kauppias. Hän aloitti liikkeensä varsin yksinkertaisella tavalla, pienen pienillä pääomilla. Voikauppa ja sen tapaiset olivat hänen ensimmäiset liikeyrityksensä. Saatuaan hieman paremmat toiveet aukaisi hän ensin Inkisen kanssa yhdessä puodin ovet kotipitäjässään Keljan kylässä. Sen jälkeen perusti hän liikkeensä Salitsanrannalle. Eikä hän tähänkään tyytynyt, vaan perusti kohta kaksi haarakauppaa, Pyhäkylään toisen ja toisen Yläjärvelle. Kauppa alkoi käydä hyvin ja sitä mukaa kasvoi nuoren liikemiehen into ja yritteliäisyys. Hän alkoi harjoittaa suurehkoa halkokauppaa: osti metsää, hakkautti puut haloiksi ja vedätti ne Laatokan rannalle ja edelleen Pietariin. Hän osti Varkaudesta hinaajahöyryn "Pyhäjärven" ja muutamia vuosia myöhemmin "Pipifarin". Nyt alkoi Vuohelainen saada kylliksi toimialaa itselleen ja hänen nimensä alkoi tulla tutuksi Viipurissa, Pietarissa ja muissakin liikepaikoissa. Hänellä oli kolme kauppaa ja monet isot puuliikkeet. Leipomo hänellä myös oli.

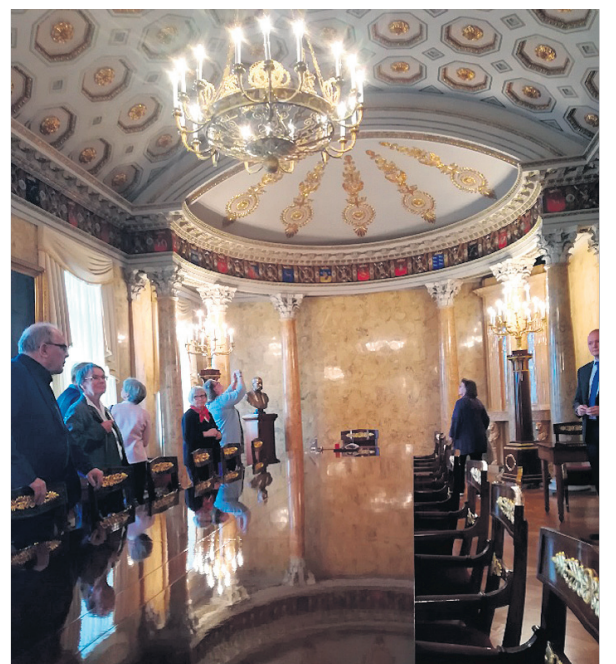

Salitsanrannan kaupassa tehtiin inventaatiota vuonna 1907. SIVUT 6-7

Karjalaa Arvo Tuomisen mielenkiintoiseen malliin

Seremoniamestarina Arvo Tuomisen teoksen julkistamistilaisuudessa toiminut muolaalaisjuurinen taiteen tohtori, tutkija ja kirjailija Sam Inkinen ja teoreettisen filosofian dosentti Jukka Kilpi, taustalla muotokuva näyttelijä Matti Pellonpäästä. Kuva: Arvo Tuominen. SIVU 4

Joukko Suomen sukututkimusseuran sukututkijoita pääsi tutustumaan Valtioneuvoston linnaan. Tässä juhlallisesti koristellussa salissa sijaitsevan pöydän äärellä tapahtuvat perjantaisin pidettävät hallituksen esittelyt presidentille. SIVU 5

22. lokakuuta 2018

Kannaksella riittää katsottavaa

Viime kuukausien aikana minulla on ollut mahdollisuus tutustua uusiin paikkoihin Kannaksen Karjalassa. Aiemmin matkojen matkojeni pääkohde on ollut Pyhäjärvi ja sen eri kylät. Viipurin "halkijuoksu" on yleensä pitänyt sisällään kauppahallin, Punaisenlahden torin, Hirvi-patsaan ja kirjaston. Pysähdysten jälkeen on suunta otettu joko Kiviniemeen tai Vaalimaalle riippuen tulliselvityskaavakkeen lokeroon kirjoitetusta vastauksesta kysymykseen "mistä maasta olette saapuneet".

Viipuri on kiinnostava kaupunki vaikka viipyä pidempään. Sen palvelut ovat kehittyneet monelta osin parempaan suuntaan. Hotellihuoneen varaaminen käy varausjärjestelmien kautta kotitietokoneelta. Tämän vuoden heinäkuun käyntiä varten soitin Drusba-hotelliin, jossa minua palveltiin englannin kielellä ja huonevarauksen varmistuksena lähetettyyn sähköpostiin vastattiin tunnissa. Paikan päällä saapuessani varaus vastasi tilaustani, hinnat olivat sopimuksen mukaiset ja jälleen sain respassa palvelua sujuvalla englannin kielellä. Kaupungin ruokaravintoloihin voi soittaa varauksen ja palvelua saa joko suomeksi tai englanniksi. Vaihtoehtoja on melko runsaasti. Ruoka-paikan pisteytyksen eli asiakkaiden arviot voi etukäteen lukea tripadvisorista tai vastaavista palvelimista. Kesän yksi kohokohta on käydä Victoria-hotellin seitsemännen kerroksen panoraama-terassilla ihailemassa auringonlaskua. Yhteen maisemana mahtuu paljon suomalaista historiaa Pyöreän tornin ja linnan silhuettien vaipeassa hämärtyvään kesäiltaan. Uintiretki Tervaniemen hiekkarannalle kaupungin ytimessä oli piristävää.

Toukokuussa kävimme Taipaleen joen 200-vuotisjuhlassa. Metsäpirtin pitäjaseuran huolella valmistelema juhla samassa yhteydessä antoi perspektiiviä myös omaan Pyhäjärven/Plodovojen hallinnon kanssa tehtävään yhteistoimintaan. Käynnit paikallisilla Metsäpirtin muistomerkeillä ja seppeleen laskemisesta, samoin tunne-elämyksiä kuin kotikirjolla. Vuoksen vesistön uudelleenjärjestely oli aikanaan merkittävä talousmaantieteellinen tapahtuma, joka heijastui myös Pyhäjärvelle. Vesijättömaiden uudet viljelyalueet loivat tilaa maatalouden kehitykselle. Suomelle syntyi uusi puolustuslinja, joka piti niin talvisodassa kuin jatkosodassa. Onko vielä nähty kaikkia niitä vaikutuksia, jotka uudella vesien purkautumisreitillä saatiin aikaan?

Kolmas kesän käynti suuntautui Hiitolan ja Kurkijoelle. Meille esiteltiin paikallista yritysten ja museotoimintaa sekä suomalaisten rakentamia muistolehtiä. Hautausmaat, meidän ja heidän. Kävimme katsomassa kivijalkoja ja navetan raunioita, poikkesimme tervehtimässä kotimökin nykyisiä asukkaita. Ystävyyttä yli rajojen, yli kielimuurin. Hiitolalaistaustaiset, suomalaiset henkilöt opastivat pientä seurueitamme asiantuntevasti. Käynnillä avautui uusia näkökulmia. Esimerkiksi Kurkijoen niityt ja kallioiset mäet ovat kovin erilaista maisemaa kuin Pyhäjärven kunnaat. Laatokka ja sen saariston läheisyys on konkreettisia. Syntyi ajatus: Luoteis-Laatokalle pitää palata ja tutustua sen vuonoihin ja linnavuoriin.

Yhteenvetona matkakokemuksista: Karjalan matkailussa on paljon mahdollisuuksia. Me pyhäjärveläiset voimme olla tyytyväisiä ja ylpeitäkin siitä, että meille tärkeät hiljentymisen paikat kirkkoaholla ovat hoidettuja alueita. Iso kumarrus ja kunnioitus niille säätiömme vastuuhenkilöille, jotka ajoissa pyykittivät kirkkoahon ja sankarihauta-alueen sekä tekivät paikallishallinnon kanssa sopimukset. Silloin laaditut sopimukset luovat mahdollisuuden meille ylläpitää aluetta ja kunnioittaa esi-isiemme työtä.

MARKKU PÄRSSINEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen tapaaminen

Tapaamisen osanottajat. Tilaisuuden puheenjohtaja Sami Suviranta eturivissä toinen oikealta.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen tapaaminen pidettiin lauantaina 29.9.2018 Karjalatalolla Helsingissä. Pitäjäyhteisön muodostavat näissä tapaamisissa Käkisalmen, Pyhäjärvi, Räisälä, Vuoksela, Sakkola, Metsäpirtti ja Rautu.

Järjestelyvuorossa oli tällä kertaa Räisälä. Tapaamisessa puhetta johti Pääkaupungin Räisäläiset ry:n puheenjohtaja **Sami Suviranta** ja sihteerinä toimi **Mauri Elolahti**. Käkisalmea lukuun ottamatta kaikista pitäjistä oli edustajia mukana.

Pyhäjärveä edustivat Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston varapuheenjohtaja **Tuomo Hinkkanen** ja säätiön asiamies **Kirsti Naskali** sekä Vpl. Pyhäjärvi-Seuran sihteeri **Eeva-Liisa Miikkola**.

Pitäjien edustajat kertoivat vuorollaan kuulumisistaan, tapahtumistaan ja

Vuokselan edustajat esittelevät pitäjän karttaa. Kuvat: Seila Hoppendorff.

suunnitelmistaan. Monella säätiöllä tai seuralla vuosi 2018 on ollut perustamisen juhluvuosi. Lähes kaikkien pitäjien alueella oli keväällä tai kesällä käyty kun-

nostamassa muistomerkkejä ja hautausmaita. Metsäpirtin pitäjäjuhla oli toukokuussa Metsäpirtissä Taipaleenjoen synnyin 200-vuotisjuhlan yhteydessä.

Pitäjäyhteisöjen seuraava tapaaminen on ensi vuoden tammikuussa. Järjestäjinä ovat rautulaiset.

KIRSTI NASKALI

Vpl.Pyhäjärvi-seura ry:n syyskokous tulossa

Pyhäjärvi-seuraan on tämän vuoden aikana liittynyt yhdeksän uutta jäsentä, muutama kauempaakin, mm. Lapualta, Hämeenkyröstä ja Hyvinkäältä. Olemme kiitollisia kaikista teistä 116 jäsenestä, jotka näin haluatte tukea pyhäjärveläisyyden säilyttämistä muistoissamme. Koska jäsentilaisuudet pidetään Karjalatalolla Helsingissä, niin ne eivät tavoita kaikkia. Se on harmi. Niinpä toivomme palautetta ja vinkkejä siihen, mitä voisimme tarjota teille.

Pyhäjärvi-seuraa on tämän toimintakauden luotsannut seitsemän toimeliaan naisen hallitus, jossa on ollut kahden jäsenen vajuus. Kyllähän se näin on toiminut, mutta kaksi jäsentä lisää toisi varmasti uusia näkökulmia. Mietipä, voisitko sinä tulla hallitukseen 2019-2020.

Vpl.Pyhäjärvi-seuran hallituksen puolesta

RIITTA HIRVONEN
p. 0504147359

Pitäjäesittelyt jatkuvat marraskuussa Karjalatalolla

Muolaalaisten pitäjaseuran hankevastaava Lauri Rämö ja Jaakkiman Sanomat -lehden päätoimittaja Tea Itkonen Karjalatalolla syyskuussa pidetysä Muolaan ja Jaakkiman pitäjien esittelytilaisuudessa. Seuraavana ovat vuorossa 21.11. Kivennapa ja Valkjärvi. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Suvannon Seudun Sukututkimuspiiri jätti muuttamatta ryhmän nimen

Suvannon alueen sukututkijat kokoontuivat syyskuussa Karjalatalolla yhtä aikaa Karjalan Liiton järjestämän Matkailutapahtuman kanssa. Neljä kertaa vuodessa järjestettävään, tällä kertaa sakkolalaisten isännöimään sukututkijoiden tapaamiseen kertyi 24 osanottajaa. Uusia jäseniä joukkoon tulee harvakseltaan.

Kokouksessa kuultiin kaksi laajaa ja mielenkiintoista alustusta. **Esko Simonen** kertoi Suvannon alueen siirtolaisuudesta Amerikkaan. **Harri Laineen** alustus käsitteli vanhoja venäläisiä mittoja ja niiden ruotsalaisia vastineita. Kumpikin alustajista on lupautunut kirjoittamaan aiheesta myös Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille.

Esko Simonen kertoi saaneensa sukulaisensa **Matti Kuisman** muistiinpanoista kimmokkeen koota aineistoa alueelta tapahtuneesta Amerikan siirtolaisuudesta. Muistiinpanoissa kerrottiin Pyhäjärven Matiskalan kyläläisistä 1900-luvun vaihteesta, jol-

loin kylältä monet olivat muuttaneet Amerikkaan. Tietoja oli mahdollista poimia lähinnä vuosilta 1906-1909. Lähteinä Simonen käytti myös laivayhtiöiden matkustajaluetteloita ja passiluetteloita. Tietoja löytyi matkustajista, joiden kotipaikkoina olivat Metsäpirtti, Pyhäjärvi, Rautu ja Sakkola. Verrattuna Pohjanmaahan lähtijöitä oli vähän. Paikkakunnittain lähtijöitä vuosina 1906-1909 oli seuraavasti Metsäpirtti 12, Pyhäjärvi 104, Rautu 8 ja Sakkola 12 henkeä.

Lähtijöiden tyypillinen keski-ikä oli 20-25 vuotta. Yleensä muutettiin jonkun Amerikkaan jo aikaisemmin muuttaneen tutun luokse. Matkareitti kulki Englannin kautta New Yorkiin. Sieltä jatkettiin matkaa asettuen metsä- ja kaivostyömaille, pääosin Lake Superior -järven läheisyyteen.

Harri Laineen esityksessä lähtökohtana olivat vuoden 1712 vanhat venäläiset mitat ja niiden ruotsalaiset vastineet. Pituus-, tilavuus-

ja painomittojen kirjo oli moninainen. Tilannetta vaikeutti myös se, että esimerkiksi tilavuusmitat muuttuivat sen mukaan, oliko kyse kiinteästä vai nesteisestä aineesta.

Pohdittavana on ollut, muutettaisiinko ryhmän nimi esim. Suvannon alueen historia- ja sukututkimuspiiriksi, mutta kokouksessa todettiin, ettei piirin nimen muutokseen olla toistaiseksi valmiita.

Neljäs tämän vuotinen Sukututkimuspiirin kokoontuminen järjestetään 10.11.2018 Karjalatalon Laatokka-salissa. Tällöin vetovastuussa on Vuokse-

la. Vuoden 2019 kokoukset ovat la 26.01, la 21.09 ja la 16.11. Karjalatalon Laatokka-salissa klo 14-17 sekä la 06.04. Sortavalasalissa klo 14-17. Vetoryhmä kokoontuu klo 12, kahvia saatavissa klo 13 lähtien.

KAARINA
PÄRSSINEN

Leena Repo käytti puheenvuoron Suvannon Seudun Sukututkimuspiirin syyskuuisessa tapaamisessa tilaisuuden järjestelyvastuussa olleiden sakkolalaisten puolesta.

Pyhäjärveläisjuurisista suvuista kiinnostuneita opastivat mm. Kauko Hinkkanen ja Esko Simonen

Talkoolaisille kiitosta: Kuulutko sukuuni -tapahtumassa runsaat 2500 sukututkimuksesta kiinnostunutta

–Viimevuotista vieläkin vilkkaampaa, mutta on täällä ollut taannoin jonain vuonna noin 3000 kävijää, hykertelivät Kuulutko sukuuni -tapahtuman tämänvuotiset talkoolaiset. Tapahtumatoimikunnan pj **Eeva Hasunen** huokaa helpottuneena: melkein uskaltaisn sanoa, että eiköhän me ensi vuonna vielä jatketa. Onhan edessä juhluvuosi, sillä tapahtuma 2019 tulee olemaan tapahtumahistorian 20. kerta, toteaa Hasunen.

Kun sunnuntaina, toisen tapahtumapäivän päätteeksi Vantaan Seudun sukututkijoissa käytiin arvioimaan tämän valtakunnallisesti merkittävän tapahtuman kävijämäärien saldo, loisti ilo ja tyytyväisyys kaikkien järjestelyissä mukana olleiden kasvoilla. Siitäkin huolimatta, että jo

yksinomaan fyysiset ponnistelut saada näyttelyosastot rakennetuksi minimaalisen lyhyessä ajassa, koeteltivat talkoolaiden voimia ääriarjoille. Tyytyväisyyttään vakuuttivat myös eri näyttelyosastojen edustajat, kuten myös Suvannon seudun alueen sukututkijoiden osastolla päivystäneet, osaston yhdyshenkilönä toiminnut metsäpirttiläisjuurinen **Harri Laine** ja sakkolalaisjuurinen **Leena Repo**. Kiitollisuuttaan osastolla poikenneita ahkeria ahkeria kyselijöitä kohtaan vakuuttivat myös pyhäjärveläisjuuris **Kauko Hinkkanen** ja **Esko Simonen**. Turhaan emme täällä koeneet olleemme, he sanoivat.

Näyttelyosastoja tapahtumassa oli noin 90. Esitteillä oli sukututkijoiden ja -seurojen lisäksi muun muassa

kirjapainoja ja arkistoja. Ohjelmassa on myös luentoja, joissa perehdyttiin sukututkimuksen tekemisen saloihin, arkistojen käyttöön ja sukukirjan tekoon tai esimerkiksi esitykseen ensimmäisen maailmansodan kokemuksista nykyisen Vantaan alueella. Sunnuntaina luentojen aiheena on DNA-tutkimus eli geneettinen sukututkimus. Myös sukututkimusta vasta aloitteleville oli kumpanakin päivänä tietoisuuksia, joiden avulla pääsee alkuun. Tänä vuonna vanhojen valokuvien näyttelyssä esillä on koulukuvia ennen vuotta 1950.

– Ilman kokeneiden talkoolaisvoimien jatkoksi saatua partiolaisia emme olisi ehkä selvinneet, toteaa Eeva Hasunen. Tapahtumaa rakentamassa vuodesta toiseen olleet talkoolaiset al-

kavat olla jo ikääntyneitä. Raakaa fyysistä voimaa vaativa näyttelyosastojen koostaminen on alkanut vuosi vuodelta käydä yhä haasteellisemmaksi. Tapahtumapaikkana toimiva Vantaan ammattiopisto Varian Hiekkaharjun toimipiste osoitteessa Tennistie 1 Hiekkaharjun aseman lähellä on satojen nuorten opinahjo. Koulutyö päättyy perjantaisin klo 15.00, minkä jälkeen vasta päästään rakentamaan näyttelyosastoja.

Nostettakoon vielä esiin yksi tapahtumavieraan onnistuneeseen kokemukseen vaikuttava talkoolaiden ryhmä. Kävijöitä ja järjestäjiä palvelevan kahvilan ja lounasravintolan tuotteiden valmistuksesta, tarjoilusta ja myynnistä vastaa oppilaitoksessa opiskelevien kansainvälisten nuorten joukko. Tuotto menee oppilai-

Harri Laine koordinoi Suvannon Seudun Sukututkimuspiirin edustajana Suvannon alueelta mukana olleiden sukututkijoiden osastoa Kuulutko sukuuni 2018 -tapahtumassa

toksen oppilaskunnan hyväksi. Runsaat kiitokset herkkyydestään saaneita tuotteita ei tähteesi jää, vaan tapahtumakävijät vievät käsistä kotiin viemiseksi viimeisetkin leivonnaiset.

Tänä vuonna kahvila oli suljettava tuntia ennen tapahtuman päättymistä, koska kaikki tuotteet oli loppuunmyyty!

KAARINA
PÄRSSINEN

Rakas, kultainen sisaremmi

Eeva-Liisa Pirttilä

o.s. Peltola

s. 7.7.1925 Vpl Pyhäjärvi
k. 3.10.2018 Turku

Kaivaten

Leena

Kirsti

Christina

Sisarusten lapset perheineen

Muut sukulaiset ja ystävät

*Siellä missä laine hiljaa rantaan vajoaa,
missä taivas sinisenä veteen heijastaa,
siellä jossain välkkyy vedet aavan Laatokan,
siellä jossain käki kukkuu kauniin Karjalan.*

Rakkaamme siunaus on toimitettu läheisten läsnä ollessa. Kiitämme lämpimästi saamastamme lohdutuksesta surussamme.

Kiitokset myös Kotikunnaan henkilökunnalle Eevan hyvästä hoidosta ja huolenpidosta.

Kirkonsanoma

Tarpeellista ja tarpeetonta kuormaa

Joskus koulupoikana kuljin aika ajoin Lähteenmäen umpipihan ohitse ja mietin, millaista on ollut elää tuollaisessa vanhassa maatalossa. Noina 1970-luvun vuosina Lähteenmäen Toivo ja Anna vielä asuivat vanhaa, 1800-luvun puolella rakennettua ja nykyisin Sastamalaan kuuluvaa torppaa.

Alkusyksystä minulla oli tilaisuus tutustua torpan rakkaudella kunnostettuihin rakennuksiin ja pihapiiriin. Katse ja ajatukset kiinnittyivät esimerkiksi umpipihan keskellä sijaitsevaan vanhaan kaivoon. Kaivon luo oli

nostettu näytille vanhat ämmänlänget – vedenkantoa helpottava apuväline.

Ämmänlänget on niskan taakse ja olkapäille aseteltava puinen kantoteline, eräänlainen ies. Sen avulla vesiämpärien tai muiden raskaiden taakkojen kantaminen oli hieman kevyempää. Lähteenmäen talossa-kin kaikki vesi niin tupaan, navettaan kuin saunaankin oli kannettava käsin. Miten kantolaite vuosien mittaan painoi ja hiersi käyttäjänsä niskaa? Sitä jäin miettimään.

Matteuksen evankeliumissa (Matt. 11: 25-30) Jee-

sus puhuu ikeestä: ”Minun ikeeni hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt”. Se on paljon sanottu ja luvattu.

Kun omaa elämää katsoo taaksepäin, voi nähdä monenlaisia kuormia, joita on tullut kannettua tai raahattua. On taakkoja, jotka olisivat saaneet jäädä kantamatta. Kuormia, joiden painon alla voimat uupuvat. Toki niitäkin, joiden muistelu tuo mieleen suoriutumisen ilon. Ja niitä, joista en vieläkaan ole päässyt eroon.

Ehtoollispöytään kutsu-

taan usein tuosta samasta evankeliumin katkelmasta lainatuilla sanoilla: ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”

Onko se taakka, jota tänään kannat tarpeellinen itsetsi tai lähimmäisesi kannalta? Voiko sen jo laskea maahan – pois harteita painamasta? Olisiko Herramme lupaus levosta myös sinulle?

JUKKA
JORMANAINEN
kappalainen
Pirkkala

Dokumentaristina tunnetun Arvo Tuomisen Karjala koko tarina -kirjasta tulossa menestysteos

Lokakuun ensimmäisellä viikolla julkaistiin Helsingissä Kafe Moskovassa toimittaja, kirjailija **Arvo Tuomisen** teos Karjala koko tarina. Tuominen kertoi matkoistaan Karjalassa ja uutuuskirjastaan myös Karjalatalolla 22.9. järjestetyssä Matkailupäivässä. Molemmat tilaisuudet keräsivät täpötäyden salillisen innokkaita kuulijoita, onhan kirjoittaja erittäin hyvin tunnettu Suomen ja Venäjän yhteistä historiaa käsittelevistä dokumenttielokuvistaan. Tuore tieto kertoo, kun kirja on ollut saatavilla kolmen viikkoa, teoksen ensimmäisen 3000 kappaleen painos on lopussa, mutta lisää on tulossa.

Nopsaan valmistuneen kirjan syntyhistoriasta Arvo Tuominen kertoo Facebookin päivityksessään persoonalliseen, humoristiseen tapaan. Kustantajayhtiö Readme.fi:n toimitusjohtaja **Jussi Kiilamon** kanssa käytiin keskustelu, missä Kiilamo ”kysyi Rottapuistossa huhtikuussa, josko teen heille kirjan Karjalasta ja niinpä tein ja kustannustoimittaja **Sini Bonke** pani sen kasaan. Olen siis puistokirjailija”

Karjalakoko tarina -teos on laajuudeltaan 328-sivuinen. Siinä liikutaan maantieteellisesti Karjalan kannakselta Laatokan Karjalaan, Aunukseen, Vientaan ja Tverin Karjalaan. Tuominen esitellessään kirjansa esitellessään, että Karjalasta puhuttaessa ei

pidä unohtaa siihen kuuluvan nykyisen Suomen puoleisen ja luovutetun alueen Karjalan lisäksi myös Aunus, Viena ja Tveri.

Taiteilijoiden Terijoki, Paavolaisen Kivennapa, Rautu, Kuolemanlaakso ja formularata, Konevitsan kirkonkellot, Valamo – Pohjolan Athos, Slovetks – hyvyyden ja pahuuden saari, Kuujärven kuu ovat satunnaisesti tähän valitsemiani otsikoita kirjan luvuista.

Teos avaa Karjalan historiaa melko tiiviissä, mutta hyvin kiinnostavalla tavalla kerrotussa muodossa. Vahvemmin kuin viime vuosikymmeninä ilmestyneiden lukuisten Karjalakirjojen luomien historia-kuvien toistelu Tuominen maalailee tunnelmakuviakin häntä erityisesti koskettavalla tavalla mukaansa tempaavaa. Minua ei lukijana jää häiritsemään, vaikka historiafaktaa jätetäänkin kertomatta niiltä osilta Karjalaa, mitkä entuudestaan omakohtaisesti arvelen tuntevani. Joku toinen Tuomisen kirjan lukija saattaa kokea kirjan ehkä toisella tavalla.

Voi kiitoksella myös todeta teoksen olevan tiukasti kiinni tässä ajassa. Vastataan kokonaan uutta tietoa. Niistä lukiessa muistuvat väliin mieleen kaupunkilegendaksi peräkamareissa iltoja istuttaessa luulemani tarinat siitä, miten rahan mahdollista Karjalaa rakennetaan. Paikoin niin nopeaan ja kopeaan tapaan,

että maisemassa eksyy, ellei ole vuoteen pariin alueella liikkunut. Bank Rossijan toimitusjohtaja **Juri Kovalt-sukin** rakennuttama designhotelli Totskanakarte (suom. Karttapiste) Käksälässä, Raudussa sijaitsevan Igora-hotellin läheisyyteen rakenteilla oleva formularata, uusi komea laiturirakennus ja kahvila sekä valmistumassa oleva kylpylähotelli Sortanlahdesa, kunnostettu Winterin huvila Sortavalan lähellä, koputerikenttä Valamossa ja mitä kaikkea niitä nyt onkaan.

Uusi dokumentti-elokuvakin tulossa

Arvo Tuomisen kertojakyvyt tunnetaan ja siksi varmaan Karjalatalon yläsalin eivät kaikki mahtuneet kuuntelemaan, mitä Tuominen kertoi matkoistaan Karjalassa. Kuulijoiden joukossa olivat myös hiitolalaissyntyinen kirjailija **Eeva Kilpi** ja tämän poika, käytännöllisen filosofian dosentti **Jukka Kilpi**. Viime mainitun kanssa olin puheissa myös Karjala koko tarina -teoksen julkistamistilaisuudessa, jonne helmikuussa 90 vuotta täyttänyt Eeva Kilpi ei ollut jaksanut lähteä. Saimme kuulla Jukan välityksellä hänen kirjailijajäätinsä kiitokset Arvo Tuomiselle.

Valppaasti ympäristöään tarkkailevan ja uusia kirjoitus- ja ohjelma-aiheita jatkuvasti löytävän Arvo Tuomisen dokumenttiohjelmista yksi kertoo Jukka

Kilven mukaan Viipurista ja siellä uudelleen avatusta ravintola Espilästä. Ylen ohjelmistoon tulossa olevassa dokumenttielokuvassa on keskeisesti mukana Jukka Kilven anoppi **Else Seppä**, s.1924, joka kasvoi Viipurissa ja Sortavalassa Toropaisen ravintoloitsijasuvussa. Koko suku oli aina töissä Toropaisen ravintolabisneksessä. Espilän ohella siihen kuuluivat Viipurissa myös mm. Teatteriravintola sekä Pyöreä Torni ja Sortavalassa hoteli Seurahuone.

Moniin Viipurin venäläisiin asukkaisiin kontaktit solminut Arvo Tuominen oli tutustunut myös Torkkelin puiston laidalle ravintola Espilän paikalle ulko-

näöltään vanhan Espilänkaltaisen ravintolan rakennuttaneeseen ja ravintolaa pyörittävään venäläiseen yrittäjäpariskuntaan, **Lari** ja **Konstantin Fomitsovaan**. Historiasta kiinnostuneiden Espilän uusin yrittäjien ja tuolloin jo 92-vuotiaan Else Sepän tapaaminen järjestyi vappulounaalla 2016. Dokumenttielokuva ei käsittele pelkästään Espilää ja Else Sepän tapaamista nykyisten yrittäjien kanssa, vaan laajemminkin Viipurin menneisyyttä ja nykypäivää. Sen voi odottaa tulevan katsottavaksi Ylen ohjelmistossa lähitulevaisuudessa.

KAARINA
PÄRSSINEN

Taiteen tohtori, kirjailija **Sam Inkinen** juonsi **Arvo Tuomisen** kirjan julkistamistilaisuuden.

Valtioneuvoston linnassa tallella historiallisia, arvokkaita tiloja

Keskellä Helsinkiä, Senaatintorin laidalla, osoitteessa Snellmaninkatu 1, sijaitsee kypsin viljan keltaisen, uusklassistinen empiretyylinen palatsi 1800-luvun alkuvuosikymmeniltä. Tähän palatsiin, Valtioneuvoston linnaan, meillä n.s. tavallisilla kansalaisilla ei ole mitään asiaa. Ei ole mitään asiakasvastaanottoa. Ei mahdollisuutta päästä kyselemään eikä katselemaan, vaikka joka päivä lukuisa määrä turisteja yrittääkin livahtaa linnan sisätiloihin. Tiukat turvatarkastussysteemit estävät sisään menemisen. Pääsy Valtioneuvoston linnaan onnistui eräänä tuiki tavallisenä, kylmäkoleana syyskuun maanantai-ilta-päivänä Suomen Sukututkimusseuran parikymmenpäiselle ryhmälle järjestetyllä tutustumiskäynnillä. Vähänkö jännitti? Kyllä. Ulko-ovella piti olla klo 13.58. Ei yhtään ennen eikä yhtään myöhässä!

Linna on arkkitehti **Carl Ludwig Engelin** suunnittelema rakennus, jota on käytetty autonomisen suuriruhtinaskunnan hallintokaupunkiin, josta tuli myöhemmin Suomen pääkaupunki. Valtioneuvoston linnassa on tiloja pääministerin johtamalla valtioneuvoston kanslialla ja Valtiovarainministeriöllä sekä oikeuskanslerinvirasto.

Palatsin rakennuttamisen historiasta kerrotaan näin: Senaatin talon rakennustyöt aloitettiin vuonna 1818. Keisarillinen Suomen Senaatti muutti taloon Senaatintorin varrelle vuonna 1822. Siipirakennus Aleksanterinkadun puolelle valmistui vuonna 1824 ja Ritarikadun puolelle vuonna 1828. Kortteli umpeutui Hallituskadun puolelta pari vuosikymmentä myöhemmin, ja pihasiipi valmistui vuoden 1860 vaiheilla senaatin kirjapainoa varten. Ritarikadun ja Hallituskadun puolta korjailtiin ja muuteltiin myöhemmin huomattavasti. Nykyisen ulkoasunsa linna sai Ritarikadun siiven korotuksen yhteydessä vuosina 1916-1917.

Muutosten kausi linnassa alkoi vuonna 1917, kun keisarivalta päättyi Venäjällä. Suomi julistautui itsenäiseksi 6.12.1917, ja senaatin nimi muutettiin valtioneuvostoksi 27.11.1918. Valtioneuvoston linnaan on tehty 1990-luvulla peruskorjauksia ja tällä vuosikymmenellä remontoitu hallituksen tiedotustila ja kokouskeskus.

Tutustumiskäynnille pääsyt ryhmä johdateltiin tiukojen turvatarkastusten jälkeen hallituksen tiedotustilaan, missä Sinisten ryhmän valtiosihteeri **Samuli Virtanen** kertoi meille rakennuksen historiasta ja valtioneuvoston työskentelystä tiloissa.

Monet hallituksen ministeriöistä toimivat toisaalla Helsingin keskustassa. Kun esimerkiksi Katajanokalla toimivaan Ulkoministeriöön on lähitulevaisuudessa tulossa suuri remontti, ollaan pohtimassa, mistä saada remontin ajaksi UM:lle korvaavat tilat. Saimme kuulla mm. että yhtenä vaihtoehtona on rakentaa uusia tiloja korttelin sisäpihalle. Tilaratkaisuja sivuavana, yhtenä mielenkiintoisena yksityiskohtana kerrottiin, että Valtioneuvoston linnasta pääsee kulkemaan maanalaisia käytäviä pitkin niin Ulkoministeriöön kuin Eduskuntaankin. Valtiosihteeri Virtasen mukaan kukaan ei nykyään käytä näitä maanalaisia tiloja paikasta toiseen siirtymiseen.

Tiedotustilasta ryhmämme johdateltiin pitkien käytävien ja portaikkoitten kautta katsomaan hallituksen kokoushuonetta ja tasavallan presidentin esittelyhuonetta. Niiden seinille ja viereiseen lisätilaan on ripustettu kaikkien Suomen presidenttien muotokuvat. Linnan arvokkaimmat tilat ovat pääportaikko, joka on lähes alkuperäisessä asussaan sekä entinen Senaatin istuntosali, joka toimii nykyisin tasavallan presidentin esittelysalina. Linnassa on myös hallituksen yhteisiä tiloja ministerivaliokuntien kokouksia ja muita neuvotteluja varten.

Kierroksen lopulla pääsimme katsomaan juhlahan pääportaikon toisen kerroksen tasanteen seinälle ripustettua **Eugen Schaumanin** muistolaattaa.

Venälaistamispolitiikan Suomessa nostattama vastarinta huipentui Senaatin linnan pääportaikon toisen kerroksen tasanteella 16. kesäkuuta vuonna 1904, kun Eugen Schauman ampui kuolettavat laukaukset kenraalikuvernööri **Nikolai Bobrikovia** kohti. Schauman oli suomenruotsalainen virkamies ja sortovuosienaktivisti, joka Nikolai Bobrikovin ammuttuaan välittömästi sen jälkeen ampui itsensä. Saimme kuulla, että muistolaatan oikeutuksesta on vuosikymmenien mittaan kiistelty.

Kulkiessamme Valtioneuvoston linnan pitkiä käytäviä näimme pikasilmäyk-

Sinisten hallitusryhmän valtiosihteeri Samuli Virtanen valtioneuvoston kokoushuoneen seinällä olevan Emanuel Theelningenin maalauksen Porvoon valtiopäivät 1809 edessä.

Valtioneuvoston linna sijaitsee Helsingissä Senaatintorin varrella, osoitteessa Snellmaninkatu 1.

sellä useiden ministereiden, valtiosihteerien ja muiden virkamiesten työhuoneita niiden ovien ollessa auki. Pääministerin työhuone oli hienoin.

Yhtäkään ministeriä emme nähneet ja vain aniharvoja muitakaan virkamiehiä. Koska iltapäivä oli jo ehtinyt viidentoista kieppeille, vastaan tuli muutama urheiluasuinen pitkä mieshenkilö lenkkarit jalassa – lienee ollut menossa kuntosalille. Turvaporttien jälkeen Senaatintorin roskaa pyörätellyt systuuli tuntui vieläkin kylmemmältä.

KAARINA
PÄRSSINEN

Muistolaatta Valtioneuvoston linnan portaikossa: Eugen Schauman (10. toukokuuta 1875 Harkova, Venäjän keisarikunta – 16. kesäkuuta 1904 Helsinki) oli suomenruotsalainen virkamies ja sortovuosienaktivisti, joka ampui vuonna 1904 Suomen kenraalikuvernööri Nikolai Bobrikovin ja välittömästi sen jälkeen itsensä.

Karjalan Liiton myymälä ja infopiste avattiin Karjalatalolla

Uusi Karjalan Liiton myymälä ja infopiste avattiin keskiviikkona 10.10.2018 Karjalatalon ala-aulassa aivan pääoven vieressä.

Myymälässä on karjalaisuuteen ja karjalaiseen kulttuuriin liittyviä tuotteita, kuten kirjoja, karttoja, adresseja, kortteja, kynttilöitä, kahvi- ja ruokaliinoja, tarjottimia, muistipelejä, pöytästandaareja ja isännänviirejä sekä uutuustuotteita. Lisäksi on uusia myymälätuotteita, joita ei ole myynnissä verkkokaupassa.

Myymälässä on Karjalan Liiton jäsenlehtiä, Karjalan Kunnaita sekä muuta liiton toiminnasta kertovaa esite-materiaalia.

Myymälässä voi tehdä myös Karjalatalon tilavarauksia ja ilmoittautua Karjalan Liiton tapahtumiin ja koulutuksiin.

Uusi myymälä on avoina arksin klo 9-16. Karjalatalo, Kypylänkuja 1, Helsinki

www.karjalanliitto.fi

Kukkojen matkajutun loppuosa

Syyskuun lehdestä oli pudonnut pois loppuosa Paula Latvan kirjoittamasta Kukkojen sukumatkasta. Tässä tämä uudelleen:

Kokouksen päätteeksi Heikki Honkala esitteli dna-tutkimusta sukututkimustyössä ja Pauli Karmala kertoi kokemuksistaan näistä tutkimuksista. Aihe todettiin kiinnostavaksi ja tulevaisuuden tavaksi jatkaa aiempaa sukututkimusta. Toisaalta asia on uusi ja vaatii sulattelua sekä tarkkaa suunnitteluaakin, koska dna-testit ovat hintavia.

Lauantai-illan päätteeksi nautittiin saunomisesta ja uimisesta. Valoisassa illassa jatkettiin vielä yhdessäolaa grillaten ja mölkkä pelaten.

PAULA LATVA

P.S. Muistathan, että Vpl. Pyhäjärvi-matkan ajankoh-ta on 7.-10.6.2019. Jari Kukkolle voi laittaa ajatuksia matkasta, s-posti: [jari.kukko\(at\)kolumbus.fi](mailto:jari.kukko(at)kolumbus.fi).

Salitsanrannan kaupan tavarat vuodelta 1907

Tobias Wuohelaisen perukirjasta

Olen kerännyt lähisukulaisilleni tietoja äitini **Sirkka Pusan** isästä, **Heikki Pusa** (nuor.). Hän sai Salitsanrannan kaupan kauppias **Tobias Wuohelaisen** kuoltua 1907 Tobiaksen vaimolta **Liisa Wuohelaiselta**, joka oli Heikin äidin **Anni Pusan** sisko.

Tuolloin 1907 oli tehty perunkirjoitus, jossa oli lueteltu kaupan varasto tuote tuotteelta ja se lista antaa kuvaa 1900-luvun vaatimattomasta elämästä.

Tuotteissa voi olla ymmärrysvirheitä alkuperäistekstin huonon kopioinnin takia.

JUHANI JÄÄSKELÄINEN

Salitsanrannan kaupan tavarat 1907

Tobias Wuohelaisen perukirjasta

15 pakkaa sertinkiä	187,50
5 sam.taskukangasta	47,50
1,5 sam. keltaväristä	12
2 sam. sertinkiä	26
1,5 sam. hihavuoeria	18
2 sam. samoin	16
7 metr. oravaisten kangasta	7
1 pakka pilaantunutta vihtoriinikangasta	2,50
2 metr. samettia	2
15 metr. venäjän satiinia	7,50
10 metr. hihavuoeria	4
15 metr. pyyheliinavaatetta	3,75
2 palaa kretonnia	36
244 metr. samoin	70
3 pakkaa vuorivaatetta	38
2 pakkaa pannasiinia	20,20
71 metr. samoin	29,83
4 pakkaa flamellia	60
208 metr. tyykiä	127
8,5 metr. paltanvuoria	17
12 metr. hamekangasta	12
6 metr. esiliinakangasta	4,20
2 kpl esiliinoja	2
10 pakkaa paltinaa	100,50
12 metr. alushousukangasta	5,40
30 metr. pikeetä	15
75 metr. nahkia	54,25
15 metr.miltania	13,50
30 metr. samoin	21
4,5 metr. ruuniaivinaa	59,13
25 metr. välivuoria	6,50
1 pakka samoin	6,10
1 metr. pulsterivaatetta	16,50
4 metr. tyykiä	2,60
10,5 metr. verkkaa	42
6 metr. trikoota	25,50
3 metr. samoin	2
15 metr. samoin	10,25
0,5 metr. verkkaa	1,25
0,5 metr. kaulusplyysiä	1,50
1 metr. kauvaa	2,70
108 kpl karttuunihuivia	27
7kpl kirssihuivia	8,25
13 kpl verkkohuivia	13
11 kpl puumulihuivia	5
5 saalia	30
2 puumuli saalia	2,20
5 kirjavaa samoin	20
9 liinahuivia	4,50
2 samoin	2
9 kaarossi huivia	3,25
8 villapaitaa	16
13 samoin	30
11 samoin	44
17 tyykypaitaa	24,50
13 ihopaitaa	23
10 paria housuja	20
8 paria samoin	7
2 paria samoin	4
2 paria sukkia	4,50
5 kaulus nahkaa	25
24 metr. kasimiiriä	24
5 metr. trikoota	13,75
10 metr. samoin	25
1 naisen liivi	1,50
3 metr. kengänrivinkaa	3
3 tus. nenälinoja	6
16 punttia puumulilankoja	184
5 villapaitaa	17,50

Liisa Pusa
s. 23.4.1859
Rotjanlahti

Tobias Pusa
20.5.1871
Rotjanlahti

Heikki Pusa
vanhempi
14.8.1868
Rodjanlahti

Heikki Pusa
nuorempi
28.5.1886
Rodjanlahti

Liisa järjestelee omaisuuttaan 1907

— Stor affärsöfverlåtelse. Den nyligen afdne handlande Tobias Wuohelaisens handelsaffärer i Pyhäjärvi sockens Pyhäkyla, Yläjärvi och Salitsanranta byar ber af den afdnes enke Liisa Wuohelainen försälts till de mångåriga biträdena i nämnda affärer Heikki Pusa d. ä., Tobias Pusa och Heikki Pusa d. y.

Vuohelainen oli lapseton ja jätti kaupat sukulaisilleen. Hänen vaimonsa, Liisa Pusan, veli Heikki Pusa (vanh.) sai Pyhäkylän ja Tobias Pusa Yläjärven kaupan. Liisan sisaren Annan poika Heikki Pusa (nuor.) sai Salitsanrannan kaupan. Pysyväisin oli Yläjärven kauppa, jota Tobiaksen poika Jussi Pusa on jatkanut eri paikkakunnilla ja viimeksi Lauttakylässä ja sen peruja ovat Lassila&Tikanoja Oy

1, 25 kg villalankaa	6,25	7 aapista	,70
4 paria kalossia	20	3 virsikirjaa	3
6 paria samoin	21	28 muistikirjaa	3
70 loudal. nappia	47,75	4 almanakkaa	,76
33 paria käsineitä	11,40	4 loudal. merkklauslankaa	1,80
5 hatun lippaa	,15	4 loudal. mallia	3,40
10 satsia sukkapuikkoja	,50	12 loudal. imutinta	1,50
11 punttia sukkalankaa	11	7 suppiola	,50
1 nippu kengännauhoja	5	2 nippua lyijykyniä	4
4 nippua karvusunauhaa	4	30kpl samoin	1
18 satsia hakasia y.m.	13	3 tus. isoja kyniä	1,50
22 piippua	5	7 tus. Faberin kyniä	7
10 samoin	3	1 nippu imupaperia	,15
52 piipunpesää	6	2 kg kiinanrihmaa	1,50
1 nippu suutarilankaa	,50	1 nippu pitsiä	1
8 paria henkseliä	7,20	24 arkkia santapaperia	,50
51 tusinaa konelankaa	70,25	10 kg nupinauloja	5
4½ tusinaa karhulankaa	11,25	1000kpl jäänauvoja	6
22 pakkaa kirjekuoria	3	6 loudassa lankanauvoja	18
122 kampaa	18,40	1 loudassa tähtiä	4
39 nippua virkkauslankaa	4,35	1 loudassa tankolikkoja	3,50
7 nippua postipaperia	3,50	8 kerää silkkinauhaa	18
3 loudal kynänteriä	3	4 kerää samoin	5
3 loudal housunhakoja	3,25	3 nippua kanttinauhaa	3
2 tus. neppiä	,30	12 nippua kirssinauhaa	1,75
1 kpl suitsen vantoja	2	11 nippua koristenauhaa	3,70
3 kpl hamutoja	2,50	11 nippua samoin	3,25
7 kpl paslikkaa	7	2 nippua samenttinauhaa	4
8 kpl seula	3,75	6 nippua koittanaa	2
4 kpl setolkkaa	2	3 nippua jymppiä	,45
134 kpl valkoista remmiä	31,25	6 nippua pitsiä	2,25
98 kpl mustia samoin	27,50	1 nippu samoin	1,25
15 kpl rinnustinta	2,25	6 nippua kaulusnauhaa	1
1 nippu nahkanauhoja	1,25	15 kpl virkkausneuloja	,30
42 piiskaa	25,25	1 nippu sekapaperia	,50
5 paria rakkeita	8	13 rahakukkaroa	7,75
6 kpl valkeita suitsia	15,10	10 hiuskampaa	1
2 kpl mustia samoin	4	13 samoin	1,75
4 kpl päitsiä	5	15 nippua hakaneuloja	1,25
2 nippua mutteria	3,50	4 kpl silmälasia	1
1.det mäkivyöt	4,25	2 kpl rintaneuloja	,30
28 halkosahaa	45,75	2 kpl tauluja	,35
14 samoin	15,25	1 lasiveitsi	6,50
8 nikkarin sahaa	1,25	1 tiskilauta	2,25
2 puukkosahaa	3	24 paria kengänpäällisiä	52,25
31 viikatetta	28	2 paria samoin	5,25
2 vemmeltä	1	1 tarjotin	,50
26 kelloa	3,60	11 kpl suitsenvantoja	2,10
16 kirvestä	22,35	2 kpl kytkyviä	,90
10 lastenraamatua	4	3kg sipulia	,60

80 juomalasia	8	52 hattua	69		
156 lautasta	18,50	9 pannua	10,80		
8 posliinivatia	2	16 harjaa	4,80		
31 pilkkuumia	6,50	6 vesikauhaa	2,10		
8 karahviinia	6,40	2 yöastiaa	1,50		
7 lampunkuuppaa	2,10	9 maitosihtiä	3,60		
2 vesikannua	1,50	12 läkkituoppia	2,40		
6 teekannua	3	1 nippu renkaita	,80		
104 teevatia	14,25	3 paria saappaita	16		
79 paria kahvikuppeja	21	2 pakkaa voipaperia	10		
3 keittipannua	6	1 pari kummitohvelia	1		
5 vesipannua	5,85	7 lyhtyä	4,60		
1 paketti safraamia	2	30 paria huopakenkiä	85,10		
49 läkkilamppua	12,75	3 lapiota	4,85		
22 kivitaulua	4,40	3 kpl keritsimiä	1		
34 poranterää	3,10	2 ovenlukkoo	2		
8 loudal. monopollia	2,25	6 kelloa	1,50		
5 loudal. tärkkelystä	,60	2 harjaa	,20		
4775 kpl maamies ym. paperossia	30	15 paistinpannua	7,50		
5 loudal. ruokasootaa	,75	6 vesipannua	3		
3 loudal. sinappia	,60	14 punttia puunauloja	3,25		
82 pakettia terveyssuolaa	12	1 loudal. öljytulitikkuja	8,50		
20kg karamelliä	22	51kg rihmaa	89,35		
10kg makaroonia	,90	1,8 kg laakerilehtiä	1		
13kg vehnä jauhoja	3,30	50kpl lippuväriä	4		
12 säkkiä itu jauhoja	20	80 tt sikuria	16		
118 kerää suutarinlankaa	8,50	1 kg huopaa	1		
3½ m lampunsydäntä	3,25	45 tt kynttelä	27		
2 pakkaa kirjoituspaperia	7,50	1 loudal. leivoksia	14		
1 purkki ruokapippuria	1	5 kg voisuolaa	,50		
3 juuriharjaa	,40	7kg keksiä	7		
15 satsia vinkkelirautoja	2,75	16½ kg rihmaa	49,25		
20 pakettia ruuvinauloja	5	5 paria voilakkaa	6		
4 pakettia längennappia	,60	470 kg hevosenkenkiä	66		
1 pari saranoja	,50	1½ loudal. lakkaa	12		
8 linkkuveistä	2,40	15 kg paperipussia	5		
200 naskalia	1,50	1 astia perunoita	5		
6 höylänterää	6	3 sk. riisiryyniä	90		
1 nippu renkaita	1,50	8 kg kauraryyniä	2		
1 nippu solkia	1,20	300 saviastiaa	30		
½ pakettia nupia	,50	17 kattilaa	5,10		
8 temmiä	1,50	41 hattua	20,50		
10 puukkoa	2	20 luiskaa	2		
14 viilaa	14	1 loudallinenlampxxxx	4		
7/10 kg ripoita	,70	1 pala kuparia	2		
15 kpl setolkannupia	,50	40 kg rinkelä	12		
10 lukon sydäntä	,15	6 kg pummulia	5,50		
6 lukkoa	,75	20 kg käärepaperia	5		
5 samoin	,50	4 lautaa xxx	5		
1 loud. kengännauhoja	,75	6 uuninkaarta	8,50		
10 ramppia	,55	20 malmipataa	6		
16 paria pöytäveitsiä	5,30	60 uuninporttia	30		
23 teelusikkaa	2	142 kg nahkaa	428,10		
32 ruokalusikkaa	2,15	700 kg rautaa	175		
7 xxxx	1,80	150kg nuoraa	118,75		
57 paria rukkasia	30,25	10 kg marvia	7,50		
2/3 kg kirjelakkaa	1,50	15 kg sianlihaa	9		
3/10 kanelia	,50	1 loudassa pellinnauloja	4		
8 luiskaa	,25	3 koria puulusikoita	14		
7 savipattaa	2,50	8kg tervasaïjettä	7,50		
10 paria ramppia	1,20	15 kerää käärerihmaa	1,85		
20 kpl nappia	,50	20kg kahvia	28		
30 kpl niittä	,25	60 puntaa vehnä jauhoa	285,25		
4 loudal. xxxx	,25	32 sk. herrsryyniä	485		
1 loudal. solkia	1,50	35 sk. tattariryyniä	478,50		
1 loudal. naulakoukkua	,50	5 sk. mannaryyniä	135		
18 pulloa lakkaa	2,50	2 sk. ohraryyniä	83,25		
8 purkkia lutikkapjauhoxxx	2	15kg voita	22,50		
68 purkkia kengänsalvaa	4,80	4kg luusylttyä	1,50		
24 pulloa koneöljyä	3,75	5 lautaa saippuaa	112,50		
37 pulloa kirjoitusmustetta	4	2½ punttaa (naulaa) käsirasvaa	6,25		
1 loudall romutavaraa	,50	6 kpl hankoja	5,50		
2 loudall nauriin siemeniä	3,75	1 pajavasara ja meisseli	3		
2/10kg rusakanjauhoja	,30	23 kg vehnä jauhoja	8,50		
1 astia hylkeenrasvaa	2	15 kg raxxnahkaa	15		
4/10 kg puupirtua	,50	3 kg pippuripalkoja	2		
1 satsi hiirenpyytöjä	1,50	1 loudal. ongenkoukkuja	3		
1 pala vaksia	,25	5 pesuvatia	1,75		
2/10 tinaa	1	2kg alunaa	,30		
1 paketti pikeä	,25	1 satsi kengänrautoja	1		
20 palaa räätälinliitua	,30	1 pullollinen puuöljyä ja pullollinenxxtiä	3		
4 paria sarantoja	1,60	1 satsi isolaattoria	1		
1 loudall. sekatavaroita	1,60	3½ pakettia hevosenkenkörautaa	13		
3 kg hohtimia	1,80	30kg saranakiskoa	11		
40 kg heinäsiemeniä	30	2 loudallista lasia	35		
15 kg sokerijauhoja	2	½ kulia mahorkka tupakkaa	30		
183 kg sokeria	164,70	1 ruisku	7,50		
11kpl ruukkuja	2,75	1 pullo siirappia	1		
6 pulloa kengänmustetta	1,25	10 puntaa liinaöljyä	82		
11 pulloa koneöljyä	1,65	8kg töhöttiä	2		
1 loudal. lukonkoppia	2,50	2 tynnyriä petroleumia	60		
2½ loudal. silmäsaiputta	1	4 kpl raameja	4		
1 loudal. solkia	1,20	1 pala rautapeltiä	,50		
8 paria kengänpohjarautoja	,80	3 tyhjää tynnyriä	3,50		
1 loudal. ikkunansaranoita	4,50	1 loudallinen lankanauloja	5		
1 lukko	,50	5 kg vinterkktupakkaa	6		
				50 kg tervaa	8,20
				23 sk. vehnä jauhoja	595
				120 kpl vehnäpullia	12
				5 kg tappuraa	,50
				308 sk. ruisjauhoa	3696
				41 sk. ruisjauhoa	451
				39 kulia kauroja	10
				34 kg luujauhoja	259
				77½kg suolaa	215,60
				2 kulia mustalastuja	10
				9 loudal. lankanauloja	45
				12 uuninsuupeltiä	13
				20 paria kärrintulkkia	15
				4 luukanterää	4,20
				1 loudallinen venenauvoja	7
				2½ kg saippua sootaa	1,25
				14 luodinrautaa	7
				2 loudal. luiskia	6
				39 kattilaa	19,50
				60 savupeltiä	32
				30 tus. lampunlasia	15
				10 kg väriä	1,50
				½ loudal. kimröökiä	3,50
				10 kg liutjauhoja	,80
				64 kg kampkaliitu	4,25
				8 vilkkaa	4
				3 kelloa	12
				70 kg kuparossia	4
				1 loudal. sieroja	2,30
				3 kg suolahappoa	1
				10kg puupirtua	7
				10kg keltamultaa	1,50
				20 kg punamultaa	2
				1½ loudal. viikateterästä	15
				6 sk. teetä	18
				3 kpl vaakoja	10
				1 satsi kiuroja	20
				1 satsi litranmittoja	3,5
				1 öljyastia	,75
				2 lamppua puodissa	3,75
				Kaikenlaisia talouskappaleita kauppatalossa	
				asuvia varten	115
				Samoin leipurilla 3kpl	20
				3 kpl sormuksia	6
				3 kaupan telefontia,	
				johto Pyhäkylästä Sortanlahteen	225
				7 silliaitiaa	3,50
				1 polkupyörä	25
				Kaupan varasto yhteensä	12697
				euroina rahanarvolaskurin	
				mukaan 1907-2018	52770 euroa
				Heikki Pusa nuoremmalle	
				Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannankylästä palveluspalkkaa	9744,83
				Kauppapalvelija Juho Inkiselle Pyhäjärven pitäjän	
				Pyhäkylästä	364,43
				Emännöitsijä Maria Nokelaiselle Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannan kylästä	71,75
				Leipuri Dimitri Timoffeille Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannan kylästä	62,70
				Palvelija Antti Matikaiselle Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannan kylästä	5,15
				Kruunun kirkollis-, ja lukkarin maksut	
				vuodelta 1906	
				yhteensä	537,87
				Renki Juho Lappalaiselle Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannan kylästä	62,70
				Palvelija Anni Savolaiselle Pyhäjärven pitäjän	
				Salitsanrannan kylästä	10,75

Evakkoperhe pääsi omaan kotiin

Huittisissa 1948

Aino ja Juho Äikiä muuttivat Längelmäeltä yhdessä poikiensa **Reinon ja Riston** kanssa Huittisiin huhtikuussa 1947.

Jo ennen muutttoa olivat vanhemmat käyneet tekemässä hallintasopimuksen 20.2.1947 uuden tilan pelloista Käyrän maista. Metsäpalsta ostettiin lähes 20 kilometrin päässä olevista Koskuan maista 7.3.1947. Kotimetsäpalsta saatiin samoihin aikoihin hallintaan, vaikka lopullinen kauppakirja laadittiinkin vasta 29.4.1953 liitettävästä seurakunnalta tulevasta metsäkappaleesta.

Isä muutti tavaroiden ja eläinten kanssa muutamaa päivää enemmän ja me pojat äidin kanssa tulimme perässä junalla. Muuttoamme vaikeutti suuresti junan onnettomuus Oriveden ja Tampereen välillä lähellä silloista Hirsilän asemaa. Isälle ei käynyt mitään, mutta osa eläimistä jouduttiin lopettamaan ja myös osa tavaroista vaurioitui.

Saimme evakkoasunnon **Elli ja Kalle Käyrän** talon päärakennuksesta. Talon tytär **Eila** oli Helsingissä opiskelemaan ja niinpä huoneen ja keittiön käsittävä huoneisto osoitettiin meille. Talousneuvos Kalle Käyrä oli monessa mukana, sen tulimme huomaamaan kesän ja talven aikana.

Talossa oli paljon vierasta työväkeä, joiden kanssa ystävyystimme nopeasti. Meillä oli hyvä evakkotalo asua, mutta omaan kotiin teki mieli. Niinpä oman talon piirustukset valittiin Karjalan Liiton tyyppipiirustuksista. Perheeseemme syntyi **Raimo**-poika elokuussa 1947.

Syksyn ja talven aikana kaadettiin uuden tilan metsästä rakennuspuut, jotka isä veisti hirsiksi ja heti aikaisin keväällä 1948 aloitettiin saunarakennuksen tekeminen. Saunasta muodostui ensimmäinen oma asuntomme Huittisissa. Ahdasta oli, sillä väliaikainen asunto oli vain 60-neliöinen. Varastotilaa saatiin tavaroille rakennuksen yhteydessä olevasta aitasta ja halkoliiteristä.

Toukokuun lopulla 1948 muutettiin Nokkamäkeen. Ammattitaidolla isä osasi valita myös pihasta kaivon paikan.

Heti keväällä alkoi asuinrakennuksen ja navetan rakentaminen. Monen karjalaisperheen apuna olivat aikuistumassa olevat pojat. Meistä kummastakaan vanhemmasta pojasta ei ollut suurtakaan apua rakentamisessa. Isäni oli hyvä ja tottunut työnohjaaja. Tuleviin rakennustöihin hän

onnistui saamaan erinomaisen hyviä työmiehiä, jotka osasivat tehtävänsä. Muistan asuinrakennuksen työmaalla olleen kirvesmiehenä huittislaisen **Kalle Kuuselan**, pyhäjärveläisen **Johannes Miinin** ja **Mauri Linsdrömin**. Viimeksi mainittu oli muuttanut meidän mukamme Längelmäeltä. Muurauksoista vastasi pyhäjärveläisille tuttu **Viljami Pusa**.

Samana kesänä aloitettiin myös tiilinetan teko. Mestarina oli luonnollisesti Viljami Pusa. Vaikka rakennustarvikkeista olikin kova puute, samaan aikaan saatoin kolmekin eri kuorma-autoa purkaa kuormiaan pihassa. Hiekkaa ja tiiliä tuotiin. Sementistä oli puutetta, mutta asuinrakennuksen lähistöllä ollut suuri kivi lohkottiin kivimies **Vienosen** toimesta sementin joukkoon. **Viljo Laamanen** Vesiniityltä oli tekemässä päreitä rakennusten kattoja varten.

Pääsimme jo loppukesästä muuttamaan vielä keskeneräiseen asuinrakennukseen asumaan. Omaan saunaan päästiin nyt myös kylpemään. Olimme käyneet Vesiniityn puolella ainakin **Kalmin** saunassa saunomassa.

Monet karjalaisperheet tekivät navettarakennuksen yhteyteen väliaikaisen asunnon. Pitää ihmetellä, kuinka vanhempani jakoivat saman vuoden aikana tehdä näin mittavan rakennusurakan. Isä joutui lisäksi vielä käymään maanlunastuslautakunnan kokouksissa naapuripitäjissä.

Karjalaisten rakentamista varten oli laadittu eri kokoiset mallipiirustukset. Meidän talo tehtiin keskikokoisen talon mukaisesti. Alakertaan tuli kaksi huonetta ja isohko tupakeittiö. Yläkertaan valmistettiin vielä kaksi kamaria. Alakertaan tuli kellaritilat. Sähköt saatiin hieman myöhemmin.

Navettarakennukseen tehtiin tarpeelliset tilat niin lehmille, hevoselle, sioille kuin lampaillekin. Navetan päätyosaan sijoitettiin kanala. Navetan ylisille rakennettiin vielä rehutilat ja mm. Aiv-tornin ja kuivurin täyttämisen tapahtui sieltä.

Tupaantuliaisia vietettiin loppusyksystä. Vieraskirjasta olen todennut parin kolmen päivän aikana meillä käyneen yli 100 vierasta.

Työt jatkuivat seuraavina vuosina kahdeksan hehtaarin peltojen raivauksena. Vuosien myötä raivauksen työmenetelmän parantivat ja viimeiset raiviot tehtiin jo konevoimalla. Alkuaikoina niin kantoja kuin kiviäkin poistettiin erilaisia räjähte-

Uudessa kodissamme kävi paljon vieraita. Vuonna 1949 Salitsanrannan Marttayhdistys piti äitienpäiviä meillä. Äitini istuu äärimmäisenä vasemmalla. Kirjoittaja Reino lausui runon ja pääsi kuvaa ainoana miehenä.

tä käyttäen. Saimme Riston kanssa kantaa pommilaatikoita raiviolle, mutta tulilangan sytyttämisen suoritti isä aina itse. Vuonna 1955 suoritettiin valmiin 10 hehtaarin pellon salaojitus. Uudismaita ojitettiin myöhemmin. Näissä töissä olimme me pojatkin jo kovasti mukana.

Uusi kotimme sijaitsi Lauttakylästä lähtevän Nokkamäen tien varressa. Matkaa kylän keskustaan oli kolme kilometriä. Pellot rajoittuvat Loimijokeen, josta isän kanssa pyydysimme kalaa.

Meidät otettiin uudessa asuinpaikassa hyvin vastaan. Äitini oli tarkastuskarjako ja häneltä tultiin kyselemään apua eläinten vaivoihin. Isäni oli Pyhäjärvellä ollut jo mukana kunnallisissa luottamustoimissa ja osuuskassan johtajana. Niinpä hänet vedettiin luottamustoimiin mukaan myös Huittisissa. Jo vuonna 1945 perustettuun Huittisten Karjalaisseuran toimintaan molemmat vanhempani osallistuivat aktiivisesti.

Rakennukset laajenevat

Myöhemmin vuonna 1967 kotitaloon valmistui veljeni Raimon rakentamana elintalosiipi sisältäen mm. saunan ja wc-tilat. Samaan aikaan taloon asennettiin myös keskuslämmitys. Panuhuoneen paikka löytyi kellarissa olevasta ns. ruokakellarin osasta.

Isäni sairastui ja hänen liikkumisensa oli omin avuin mahdotonta. Hyvä

Rinnemaan tilan talouskeskus kuvattuna 1950-luvun lopulla.

työnjohtaja isä jaksoi edelleen olla. Salama poltti peltosuulin ja siksi pihan rakennettiin kookas uusi varastorakennus.

Tämän kirjoittaja muutti uudelleen Huittisiin keväällä 1968 ja näin apuvoimia äidille isän hoitamiseen tuli omasta takaa. Isää oli suhteellisen helppo hoitaa, sillä vaikka liikkumaan ei enää päässyt, hänen ajatusmaailmansa säilyi selkeänä vuonna 1976 tapahtuneeseen kuolemaan asti.

Jälkikäteen ajatellen on vaikea kuvitella sitä suunnatonta rakentamisen aikaa, joka vanhempieni toimesta vuoden 1948 aikana ja sen jälkeisinä vuosina kotitalolani tapahtui. Äitini Aino oli ylpeä lehdistä julkaistujen kirjojen tuloksista. Mo-

KIITOS.

Mitä parhaimmat kiitoksemme Talousneuvos K. A. Käyrälle ja hänen perheellensä osaksemme tul-leesta suosiostanne, asuessamme Teillä toista vuotta, ja erikoisesti lastemme puolesta, siitä suuresta vapaisuudesta, jota lapset saivat osakseen Teidän kauniilla pihamaallanne, sekä samalla kauniit kiitokset ystävälliselle karjaväelle. Huittisissa 9. 6. 1948.

Aino ja Juho Äikiä.

Käyrän talo oli hyvä evakkopaikka. 9.6. 1948 vanhempienikiitosilmoitus Lauttakylä-lehdessä.

OKO:n silloin pääjohtaja Valde Hyvönen ja ulkomainen pankkilähetystö kävi tutustumassa 1954 karjalaiseen uudistilaan.

Isäni Juho Äikiä kuvattuna viimeisen raivion äärellä. Valokuva Helvi Äikiä.

nena vuonna nimi löytyi kolmen parhaan karjan joukosta.

Kotitalon puutarhaan istutettiin yhteensä 52 omenapuuta, joita alkuun hoidettiin pyhäjärveläistautaisen puutarha-asiantuntija **Eino Pusan** johdolla. Nyttemmin alkuperäisistä omenapuista on jäljellä enää kaksi, molemmat keltaista kanelia. Myöhemmin tilan pellot ja metsät myytiin naapureille, mutta talouskeskus on edelleen suvun hallussa.

Joka kerran kun astuu pihasaunan betonirappusille, muistuvat mieleen ensimmäiset kuukaudet Nokkamäessä ja vanhempieni voimannäyte uuden oman kodin rakentamisessa.

REINO ÄIKIÄ

”Jälkikäteen ajatellen on vaikea kuvitella sitä suunnatonta rakentamisen aikaa, joka vanhempieni toimesta vuoden 1948 aikana ja sen jälkeisinä vuosina kotitilallani tapahtui. Äitini Aino oli ylpeä lehdissä julkaistujen karjojen tuloksista”

Valokuvista ja niiden säilytyksestä ennen ja nykyisin

Kodak Brownie Model E ja Retina 1a -kamerat.

Oli se ihmeellistä aikaa silloin vuosikymmeniä sitten. Kylään tuli harvoin käynyt tuttu vieras, tai kun setä sai sen elämänsä suurimman kalan. Minut sukulaisten ja naapureiden ainoana kameran omistajana tultiin hakemaan ja kuvaamaan näitä ja vastaavia ikimuistoisia tapauksia.

Ensimmäinen kamerani oli oikea Kodak 6x9 laattikkokamera. Esittelin sitä aina toisillekin, jos heillä olisi mahdollisuus hankkia vastaava halpa laite kaikenlaiseen kuvanottoon.

Valokuvaus ei kuitenkaan ollut kaikille aivan halpa harrastus. Pelkästään mustavalkoisen filmirullan ostomaksoi kymmeniä markkoja ja vielä oli vietävä filmi kehitettäväksi ja teetettävä siitä paperikuvia.

Ilman kameraa olisi paljon tärkeitä ajan kulussa ja elämässä sattuneita tapauksia jäänyt kokonaan kuvaamatta. Kuvien laatua, terävyyttä ja valoisuutta sain paljon parannettua, kun ostin myöhemmin pienikokoisen Retina-1a -paljekameran. Se meni pienikokoiseen tilaan ja mahtui jopa isoon taskuun. Filmin koko pieneni ja yhdessä filmissä oli jopa 36 kuvaa.

Teetin kuvat aina paikallisissa liikkeissä, kunnes opettelin itse tekemään kuvia. Paperikuvien säilytys oli silloin ja myöhemminkin hyvin alkeellista. Suurta osaa säilytettiin pahvisissa kenkälaatikoissa. Parhaina pidettyjä lajiteltiin ja liimattiin kauniisiin kansioihin eli albumeihin, jotka olivat etenkin talon emännille erittäin rakkaita. Vieraiden tullessa kylään otettiin kuva-albumi hyllystä ja kuvien selaa-

minen ja esittely alkoi. Jo silloin ihmettelin, miksi albumeissa kuvien alle ei kirjoitettu mitään tietoa henkilöistä ja kuvausajoista ainakaan meillä. Kysyin sitä äidiltäni ja hän sanoi, ettei nimiä tarvita, kun hän kertoo katsojille aina nimet, tapahtuma-ajat ja jopa tunnelman kuvien otetuissa paikkaissa tai juhlissa.

Meillä oli paljon valokuvia, kun kuvasin ja tein itse niitä myöhemmin hankkimallani suurennuskoneella, jopa satakin kuvaa samana päivänä. Useat pahvilaatikoissa säilytetyt kuvat on aika ja kuvien katselu tehnyt varsin huonokuntoisiksi. Lapset ovat niitä taitelleet ja muutenkin huonosti käsitelleet. Kuvista on lähtenyt kulkia pois ja jotkut jopa repeytyneet kahtia.

Sitten aikanaan aloin laittaa tekemieni kuvien taakse ottopäivät ja myöhemmin nimesin henkilötkin, jotka tunsin. Mutta paljon muita kuvia, jopa kuvaamossa otettuja, on säilynyt tähän päivään asti nimettöminä. On harmillista, ettei tietoja enää voi keneltäkään kysyä.

Nykyiset digikamerat päivittävät kuviin päivämäärän jopa sekunnin tarkkuudella. Täytyy tai ainakin täytyisi heti kuvien tietokoneelle siirtämisen jälkeen kirjoittaa niihin myös tarvittavat nimitiedot. Eikä pidä unohtaa tehdä varmistuskopioita tietokoneen ulkopuolisille tallentimille, vaikkapa muistitikuille.

Tämä varmistus on pelastanut minun kuvani kahdeksan kertaa kovalevyjen rikkoonnuttua. Sellaiselle vahingolle ei mahda mitään, sillä kaikella on aikaansa, niin kuin sanotaan.

Jo värikuvien alkuaikoina jostakin lehdestä luin, että ”tee itse värikuvia meidän ohjeidemme ja tarpeiden kanssa”. En ollut nähnyt ihmisillä yleensä värikuvia kenelläkään siihen aikaan. Ostin aivan uteliaisuudesta värifilmien. Tilasin sen paketin ja Hiekkaharjussa talon kellarissa tuttavani kanssa yritimme ensimmäisestä värifilmistäni saada jotakin kunnollista siirrettyä paperille. Suurin osa kokeilukuvista meni aivan pilalle, mutta kaksi kuvaa saimme onnistumaan kohtalaisen hyvän värisinä ja toinen niistä on säilynyt aika hyvin tähän päivään asti.

Kun värikuvia teetettiin jo runsaasti, eivät ihmiset tietäneet vielä silloin, miten heidän kuvilleen tulisi käymään ajan kuluessa. Väripaperilaadut eivät kestäneet aikaa, kun jo kahdenkymmenen vuoden päästä vihreät ja siniset värit olivat hävinneet pois kokonaan. Olisi voinut sanoa, että haapa sieltä hyllystä se punaisen kuvien kansio.

Monta kertaa jouduin etsimään tärkeiden kuvien värifilmejä esille ja teettämään uudet paperikuvat. Värit olivatkin säilyneet filmeillä aivan hyvinä. Nämä valokuvat menettivät värensä kansioissa ollessaan, mutta vielä nopeammin ne tuhoutuivat saadessaan valoa. Suorassa auringon valossa tuho tulee hyvin nopeasti ja näin käy myös nykyisille cd-levyille.

TUOMO
TENKANEN
tk. operaattori,
eläkkeellä
Kerava

Asta – varttikarjalainen

Kouvolaalainen 9-vuotias **Asta Schoeman** on yksi esimerkki tämän päivän karjalaisuudesta. Esimerkki siitä, kuinka sukujuuremme haaroittuvat laajemmalle ja kuinka koko maailma on meille avoimpi.

Schoemanin perheeseen kuuluvat Astan lisäksi **Minna**-äiti, **Jurie**-isä sekä nuoremmat sisarukset **Kristian** (7), **Sonja** (5) ja **Linda** (3).

Astan juuret leviävät vahvasti kolmeen suuntaan: Karjalaan, Satakuntaan ja Etelä-Afrikkaan. Isovanhemmista mummi, **Seija Hirvikoski**, on koko karjalainen; isä **Toivo Hinkkanen** Vpl Pyhäjärveltä Larjavan kylästä ja äiti **Aino s. Simonen** Kiihtelysvaara Pohjois-Karjalasta, ja täältä kautta tulee Astan varttikarjalaisuus.

Vaari, **Jukka Hirvikoski**, on paljasjalkainen kiikolainen eli satakuntalaisuus tulee sieltä. Toiset isovanhemmat, **Faan** ja **Naomi Schoeman**, asuvat Etelä-Afrikassa Kapkaupungissa. Heidän esi-isänsä ovat tulleet sinne aikoinaan Saksasta.

Kielitaitoaan Asta on saanut kartuttaa aivan vauvasta asti. Suomeksi jutellaan äidin, naapureiden ja muiden suomalaisten kanssa. Isän ja isän suvun kanssa käytetään afrikaansia (isä osaa kyllä jo tosi hyvin suomeakin). Englannin kieli on tullut tutuksi isän ja äidin keskinäisissä jutuissa sekä monien vieraiden kautta. Mie ja siekin ovat tuttua kieltä. Astasta olisi mukava oppia enemmän Karjalan murretta.

Kolmatta luokkaa käyvän Astan lempiaineita koulussa ovat käsityö ja englanti.

Hänestä on mukavaa käpertyä sohvan nurkkaan lukemaan kirjaa tai Aku Ankkaa, olla mukana seurakunnassa, kulkea luonnossa tai viilettää kavereiden kanssa. Asta on harrastanut monta vuotta balettia ja tänä syksynä hän aloitti viulunsoiton.

Kummien kanssa tutuksi ovat tulleet monet kulttuurikohteet mm. baletti, ooppera, Ateneum ja Sibeliuksen Ainola. Urheilun puolella suosikkijoukkue on vuosia ollut Vammalan Lentopallo.

Mummin ollessa 9-vuotias oli ihmeellistä, kun luokkakaveri oli käynyt Ruotsissa. Asta on saanut elää erilaisessa ajassa. Lentokoneessa matkustaminen on kuulema mukavaa. Isovan-

”Karjalaisuus kuuluu tärkeänä osana Astan elämään”

hempien luona Etelä-Afrikassa on ihanaa olla afrikkalainen. Tädin luona Israelissa hän pääsi käymään Jeesuksen tyhjällä haudalla. Kanadassa serkkujen luona vierailulla Asta pääsi ihailemaan Kalliovuoria ja dinosaurusten luita. Brasiliassa sai olla oman seurakunnan aikuisten kanssa auttamassa lastenkotiprojektissa.

Kun ollaan tarkkoja, Asta on käynyt Venäjällä, entisen Viipurin läänin Pyhäjärvellä, isoukin kotikylällä ja -pihassa. Hän oli silloin reissussa äidin passilla ja viisumilla, pari kuukautta ennen syntymäänsä...

Karjalaisuus kuuluu tärkeänä osana Astan elämään. Hän on ylpeä karjalaisista juuristaan. Asta ja hänen sisaruksensa kuuntelevat mielellään tarinoita esimerkiksi isomummin ja -ukin lapsuudesta, Karjalasta ja evakomatoista.

Pari kertaa on yhdessä leivottu karjalanpiirakoita. Asta tekee mieluummin ihanan ohuet kuoret pastakoneella ja antaa mummin hoitaa rypytyspuolen. Karjalainen lempiruoka on ehdottomasti karjalanpiirakat munavoilla. Piirakat kyllä maistuvat hyvin koko perheelle.

Kesällä Asta ja mummi viettivät koko sunnuntai-päivän Karjalaisten kesäjuhilla Kouvola. Kaikista kiinnostavinta oli kuulema katsella kauniita kansallispukuja kulkuees-

Päivän aikana bongasimme juhlaväen joukosta myös monta Pyhäjärven pukua. Yhden puvun kantajista Asta ikuisti onnistuneesti kameraansa. Peukutukset Astalta juhlassa sai Kouvolan kaupunginjohtaja kehuessaan kotikaupungin ulkoilumahdollisuuksia.

Naapurin **Leksan** kanssa Asta on saanut jo kokeilla katuilla kyykkien kaatoa. Toivottavasti ensi kesänä kerkiiä tutustua peliin paremmin. Kristian-veli pääsi viime kesänä kokeilemaan pelaamista Vammalan Karjalaisten harjoituksissa.

Karjalaiset juuret ovat Astan matkassa myös kummien kautta. Vpl Pyhäjärveltä ja Kiihtelysvaara löytyy kahden kummin sukujuuria (**Pirjo Kuisma** ja **Jonna Hirvikoski**) ja kummisedän (**Lauri Kuisma**) vanhemmat lähtivät evakomatkalleen Kirvusta.

Asta ja Lauri-kummi ovat molemmat kiinnostuneita historiasta. He ovat tutkineet yhdessä mm. Kunnaksen Koiraan Suomen historiaa laajennetuilla tiedoilla.

Pirjo ja Lauri-kummin luona Asta sai sovittaa Pyhäjärven kansallispukua viime kesänä. Eteisen peilin edestä kuului lause: Nyt minä tunnen itseni oikeaksi pyhäjärveläiseksi.

Asta taitaa olla mielellään perheensä karjalaisin jäsen.

Lopuksi muutama pikkakysymys Astalle:

Lempivärisi?
- Turkoosi
Lempiruokasi?
- En tiijä, kaikki niin hyviä

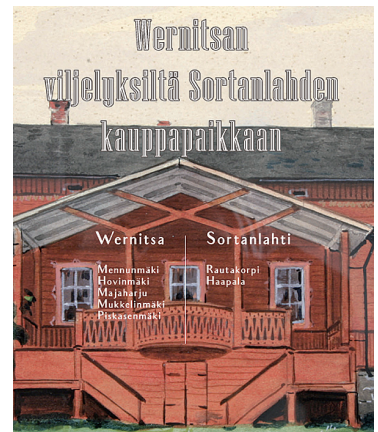
Lempikirjasi?
- Ronja Ryövärintytär
Lempipuuksi?
- Naapurin tammi
Toiveammatti?
- Opettaja ja / tai taiteilija

Kirjurina toimi
SEIJA HIRVIKOSKI
Astan mummi

Haaste:

Haastan teitä lasten nuoren polven vanhempia, isovanhempia, kummeja, naapureita ja tuttavien kirjoittamaan erilaisia juttuja (tai toimittamaan tietoja päätoimittajalle) Pyhäjärvi-taustaisesta nuoremasta polvesta lehtemme. Tämä olisi yksi tapa levittää karjalaisia juuriamme eteenpäin ja saisi ehkä nuoremmankin polven helpommin tarttumaan lehtemme.

Seija Hirvikoski

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAIIKKAAN

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura

Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /

sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Historiallista lukemista itselle tai hyvä lahjavinkki:

Hanki lahjaksi uutuuskirja sukulaisille ja ystäville! Taubilan kartano - Lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan, 176 sivua n. 150 valokuvaa koko B5, hinta vain 30 euroa.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 335 sivua. Koko B5, hinta vain 40 euroa.

Hintoihin lisätään toimituskulut.

Lisätietoa ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369

seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyksaluja.

Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.
Vpl Pyhäkylä-Seura.

Vpl. Pyhäjärvi-
juhlat Huittisissa
21.7.2019

Tuomas ”desanttina”

Rantakylän **Tuomas** oli jatkosodan loppuvaiheessa joutunut sanabarkkaan ja käsikämmään kotikyläsään eräiden sotilaiden kanssa. Kunnan evakuoimispäällikkö **Jallu** pelasti hänet pahemmista seurauksista, mutta Tuomas joutui kuitenkin jättämään kotinsa ja siirtymään Pattoisiin työvelvolliseksi. Kärsitty väryys ja kotikäyvä yhdessä veivät Tuomaan seuraavaan seikkailuun.

Vaikka Pattoisten kylä oli Tuomaalle erittäin tuttu ja olipa sukuakin siellä, niin siitä huolimatta aika kului kuolettavan hitaasti. Työvelvolliset eivät saaneet poistua kunnan alueelta määrättyä paikaltaan. Etenkin pyhien aamupäivät, jolloin ei tehty töitä, kävivät sietämättömiksi.

Hirvittävän koti-ikävän vallitessa niin päätti lupauksestaan huolimatta käydä kotonaan. Jos tilanne pahalta näyttäisi, niin voisihan hän, vaikka Sepänmäen päältä, palata takaisin. Nyt hän ei enää ollut aseeton siviili, sillä aseetta kulkeminen oli jopa kielletty.

– Lähden tässä vähän pyhäamun kunniaksi kävelemään vanhoille metsästyksille. Tulen iltapäi-

väksi takaisin töihin.

Kuka häntä olisi voinut kieltääkään. Kaikki mieheen luottivat.

Siikaniittyjen yli Kuoppalammille

Tämä ei ollut matka eikä mikään. Päivä paistoi pilvettömältä taivaalta, eikä tuulen henkäystäkin ilmassa käynyt. Yöllinen sade oli tehnyt hiekkaiset polut sopivan kosteiksi, etteivät ne pahemmin kävellessä tommuneet.

– Tuossahan tuo Kuoppalampi jo näkyikin, alhaalla mäntyjen välitse, aivan kuin tarjottimella. Siinähan oli sopivasti kanto, jolle voi istahtaa ja laittaa tupakaksi ja tumia.

Vaikkakin korpimaa Pattoisten ja Rantakylän välillä oli vajaat penikulma, niin vastaavasti luoteis-kaakkoissuunnassa sitä oli penikulmittain ja tarpeeksi tilava partioiden taistelulentäksi.

Siellähän vuosi sitten kohetasivat saksalaiset, italialaiset, suomalaiset ja venäläiset toisensa.

– Tuossa lähellä lepää tuntemattomia. Hiljaisia. Eivät he enää ole vihollisia. Ei ole kaukana paikka, jossa lepäävät saksalaiset, italialaiset, puhumattakaan omista. Mitä he täältä tulivat hakemaan?

Tykkien jytykin Vuosalmelta oli hiljentynyt. Linutkin olivat salaperäisen hiljaisia. Ainoastaan Tielammen suunnalta päästeli kaakkuri sonninääntä muistuttavaa mylvintäänsä keran, pari.

– Tässä hän kertasi viimeisen kotona käymänsä ottelun. Syvästi hän halveksi sitä kivääriniekkaa, joka uhkasi hänet ampua. Vielä hän muisti sen nimenkin: Urho Sankari Salosta.

– Jo olikin sankari, aseetonta miestä... Teki hänet omassa kylässään henkipatoksi!

Sepänmäelle päästyään hän hidasti askeleitaan, katse edessään avautuvaa suurenmoista näkymää, kotikunnaitaan ja Laatokkaa. Mäen alta kuului selvästi keskustelua. Olkootpa he ketä tahansa, niin hänen on nyt nopeasti piilouduttava läheiseen katajapensaikkoon.

Pioneerionget

Kaksi sotilasta sieltä kiipesi jyrkkää mäkeä ylös, kumpikin aseistettuja. Omia on väreistä päätellen. Nyt hän jo erottaa kasvojenkin piirteet, joista toinen oli vanha tuttu, **Urho Sankari**. Vieläkin matalammaksi hänen oli nyt painauduttava. Ohi menivät. Kalastuksesta puhuivat ja erikoisista ongista: **PIONEERIONGISTA!**

– Sinne menivät Kuoppalammen suuntaan samaa tietä, mitä hän oli tullut. Epämiellyttävää Tuomaasta oli tästä palata takaisin, mutta uteliaisuus häntä vai-

vasi kovasti. Etenkin ne salaiset onget, niistä hän päätti ottaa selvän.

Hän hiipi rantaan, valitsi itselleen sopivan aseman, mistä hän kuuli jokaisen sanan. Lammessa oli erittäin kirkas vesi, ja näin tyyneellä ja kirkkaalla säällä pohja näkyi hyvin vielä kymmenen metrin syvyydestä. Lammen pohjaa ja kaloja pojat tarkkailivat.

– Tuossa on, heitänkö? kysyi Sankari.

– Pieniä ovat.

Nyt Tuomaalle selkeni noiden onkien salaisuus. Viiden kilon kasapanoksia heillä oli kaksi kappaletta... Hullut, mielettömät, mäsäävät kalat monen hehtaarin alalta eikä ainutta nouse pintaan. Tuo on kertakaikkiaan luonnon tuhoamista ja samalla kertaa se olisi pojilta viimeinen heitto! Ennen kuin he kiikkerällä kopukalla ehtisivät päältä pois, niin hän Tuomas, olisi ainoa tapauksen todistaja, kertomaan jälkeensä.

Ei, tuo ei käy laatuun. Hän on jäävi todistamaan. Henkipatto. Hän ei voi itseään paljastaa, siitä voi koi-tua Jallullekin ikävyysä. Mitä tekisi?

Nyt kirkastui! Hän näyttelee desanttia, joita silläkin kertaa voi lähistöllä olla vaikka useampiakin.

– Jo pojat löysivät isomman parven ja tekivät alkuvalmistelujaan.

– Nyt oli toimittava nopeasti ennen kuin onki paukahtaa. Matkaa oli n. 180 m. Tähtäin 150 m. Lauka-

us kopukan oikealle puolelle puolen metrin päähän tekee tehtävänsä.

Sangollinen vettä roiskahti kopukalle, ja luoti otti kimmokkeen vedestä piu-piu-pii... Vesiryöpyyn haihduttua hän näki, että kopukka oli tehnyt kuperkeikan ja pioneerionget sytyttämättöminä painuneet pohjaan.

Pojat kiväärin olalla uida ”roolaisivat” kohti Salosaarta sen kuin kerkisivät, peläten uusia laukausten sarjoja.

Turhaa pelkoa. Ei Tuomas ruutia turhan tähden hassannut. Poikain hengen hän pelasti ja esti luonnon tuhoamisen. Hänen mielestään 10 m syvyydessä 50 gramman panos tinapaperiin käärittyä olisi tuottanut parhaan tuloksen, sen hän olisi käsittänyt ja sallinut, mutta kun järki puuttui, niin siitä kärsii koko ruumis.

Saareen kumpikin aikaan kerkesi. Ja vaikka Tuomas olisi tunnin rannalla varttunut, niin saaresta hän ei näkynyt pienintäkään liikettä. Olkoot siellä vaikka lopun ikänsä. Nyt minä menen Pattoisiin heinätoihin.

KoHo

Poimittu

Vpl Pyhäjärvi-lehdestä nro 10/1963

MAURI HAUHIA

Viime kesän kuulumisia Pyhäjärveltä

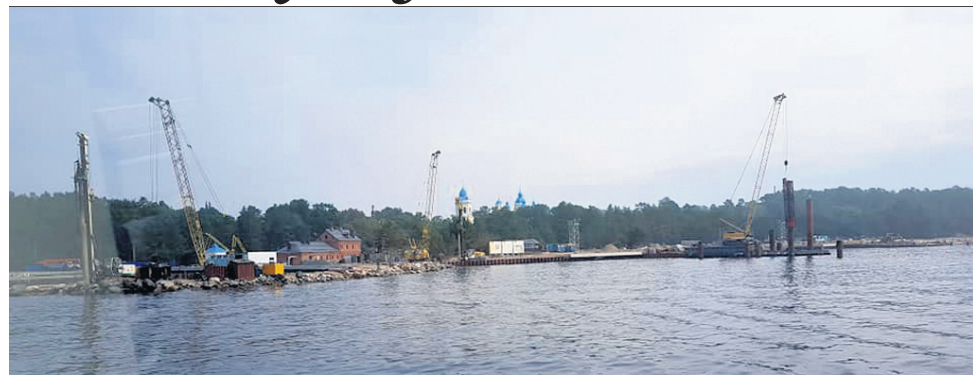
Nyt myllerretään Sortanlahden ja Konevitsan satamissa ja ranta-alueilla. Vuoden aikana on tapahtunut valtava muutos. Hyvä vai huono asia? Joka tapauksessa ”isolla rahalla” on Sortanlahden rantaan nousemassa viisikerroksinen kylpylähotelli, hirsimökkikylä ja uudet laiturit. Rannalla on Rosneftin huoltoasema ravintoloinen.

Tie Sortanlahteen on levennetty ja päällystetty. Myös Konevitsan luostarin rantoja myllätään. Sinne on tulossa myös uusi nykypäivän aluksia palveleva satama. Entä sitten Konevitsan luostarialue? Näistä asioista kerrotaan kuvien välityksellä Vpl. Pyhäjärvi-seuran tapaamisessa su 25.11.klo 14 Karjalatalon Sortavala-salissa.

Syyskuun lehdessä kerrottiin Larjavassa olevasta arboretumista. **Tapio Ykspeätäjä**, vuoden 2018 hortonomi, oli syksyllä 2017 päässyt venäläisten kasvitieteilijöitten mukana tutustumaan alueeseen. Hänen ansiostaan taas meidät Ikaalisten Karjalaseu-

ran matkalaiset otettiin sydämellisesti vastaan viime heinäkuussa. Tapio Ykspeätäjä kävi uudelleen syyskuun lopulla pienen kasvitieteilijäporukan kanssa ja **Antti Musakan** kyyditsemänä arboretumissa. Hän näyttää tuoreita kuvia alueesta, jossa tuskin kukaan teistä on sodan jälkeen aikaisemmin tullut käyneeeksi.

RIITTA HIRVONEN

Konevitsan luostarisaaressa heinäkuussa 2018. Kuva: Lea Jokinen.

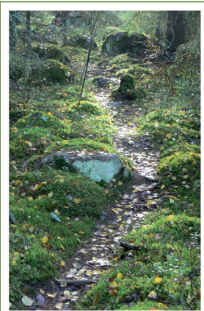
Kuljetus Konevitsan luostariin nyt upouudella katamariinilla. Kuva: Andreas Hänninen.

Rosneftin huoltoasema Sortanlahden satamassa. Kuva: Andreas Hänninen.

Mahdetaanko vanhoja ruosteisia laivoja siirtää minnekään?

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:
Karjalanneito, Pyhäjärven
kirkon alttaritaulu, Kullerot,
Valoisa polku ja Iiris. Adressi
sisältää kaksi tai useampia
sisälehtivaihtoehtoja, joista voi
valita sopivimman ja poistaa
ylimääräiset. Hinta 12 euroa
kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047
tai pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen
lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen
painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssi-
sen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran
tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korho-
selta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen
kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja
musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjär-
ven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi
tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle.
Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla
ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin
hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa
sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta hel-
menharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M,
L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja
XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muuta-
ma iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta
1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elo-
kuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

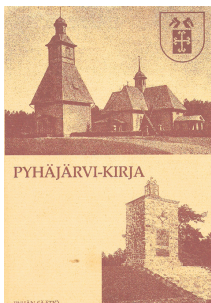
Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saata-
vana hintaan 20 eur/kpl, 50-vuotishistoriikki 5
euroa, yht. 25 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut.
Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kai-
sa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön 70-
vuotisjuhla
kotiseudulla kuvattu
DVD-tallenne**
Kesto noin 1,5 tuntia.
Hinta 20 euroa

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi
isännänviiri.**
Suunnittelu Kaarle Viika
1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä
korkeampaan tankoon.
Hinta 95 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
[pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:
[www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon marras-
kuun tarinatuokio on maanantaina 5.11.2018 klo 13.00
Koulukatu 12, Tampere. Tervetuloa!
Tiedoksi myös, että kerhon pikkujoulujuhlaa vietetään
lauantaina joulukuun 1. päivänä 2018 klo 15 Ravintola
Pyynikissä, F. E. Sillanpään katu 2, 33230 Tampere.
Tarkemmat tiedot tästä tilaisuudesta ovat marraskuun
lehdessä.

Lahden Seudun VPL Pyhäjärvi kerhon kokous
pidetään Anneli ja Teuvo Henttosella Hollolan Soramä-
essä, Syrjätie 2:ssa torstaina 08.11.2018 klo 13.00.
Tervetuloa kaikki entiset ja uudet kerholaiset mustikka-
kukolle.

**Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n sääntömääräinen syys-
kokous** pidetään Karjalatalon Sortavala-salissa su 25.11.
klo 14. Tilaisuuden aluksi kerrotaan kuvien kera
kokemuksia viime kesän Pyhäjärven matkoilta. Ks.
puffi. Kahvia (omakustanne) saa jo klo 13.30. Varsinai-
nen syyskokous alkaa n. klo 15.15. Arpajaisiin toivotaan
tuotavan voittoja. Tervetuloa.

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä
kotisivuiltamme. Nyt sivuilla myös 2017 lehdet.

TILAA OMA
PYHÄJÄRVI-LEHTI
tai LÄHEISELLE LAHJAKSI.
Hinta vain 35 euroa vuosikerta,
lehti ilmestyy joka kuukausi!

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?
Ilmoita muutos toimitukseen tai
verkkosivujemme lomakkeella.
HUOM! Osoite ei vaihdu
vain postiin ilmoittamalla.

Ota yhteys toimitukseen tai ilmoita tiedot
nettisivujemme lomakkeella.

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy marraskuussa 2018. Aineistot toimitukseen
viimeistään **la 10.11. mennessä**, kiitos

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: [www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
[marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi](mailto:marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi)

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pärssinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%